

Χρονογραφία τῶν μαρμάρων τῆς Νήσου Πάρου καὶ τοῦ Πεντελικοῦ.

Ἄπαντα τὰ τῶν ἀρχαίων τεχνουργήματα, καὶ ἀνάγλυφα, οἴναοί, κίονες κτλ. ἐκ κατασκευάζοντο ἐκ μαρμάρου, καὶ ὄχι ἐκ σκληρῶν λίθων, ἀφ' ἐνὸς μὲν μέρους, ὡς νομίζω, πρὸς οικονομίαν τῶν χρωμάτων, τῶν ὁποίων μόνον σμικρὰς γνώσεις εἶχον οἱ ἀρχαῖοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὰ διεγείρωσι διὰ τῆς ζωγραφίας τῶν λευκότητος, ἧτις μόνον διὰ τῆς πολυχρονίου ἐπιρροῆς τῶν στοιχείων, δηλαδὴ τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος, δύναται νὰ φθαρῇ, ἔτι μείζονα προσβολήν.

Τὰ πρὸς κατασκευὴν τῶν ἀξιολόγων καὶ θυμασιῶν ἀριστοτεχνημάτων τῶν ἀρχαίων αἰώνων μεταχειριζόμενα εἶδη μαρμάρου ἦσαν τὸ μάρμαρον τοῦ Πεντελικοῦ, καὶ τὸ τῆς νήσου Πάρου.

Ἐκ τοῦ πρώτου εἶδους ἐκ κατασκευάθησαν τὰ ἐξῆς κυριώτερα ἔργα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων:

α'. Ὁ Παρθενών.

β'. Τὰ Προπύλαια.

γ'. Ἄπαντες οἱ τῆς ἀκροπόλεως ναοί.

δ'. Τὸ Θησεῖον.

ε'. Οἱ ἐντὸς καὶ περὶ τῶν Ἀθηνῶν ναοί.

ς'. Ὁ γιγαντιαῖος ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

ζ'. Αἱ Ἔδραι τοῦ Σταδίου.

Μερικὰ ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα παρὰ τοῦ Φειδία καὶ Πραξιτέλους ἔγιναν ἐκ τοῦ μαρμάρου τούτου.

Τὸ τοῦ Ξενοφῶντος μνημεῖον ἦτο κατὰ τὸν Πausανίαν ἐκ Πεντελικοῦ μαρμάρου.

Τὸ μάρμαρον τοῦ Πεντελικοῦ ἐπωνομάζετο τὸ πάλαι Ἀττικὸς λίθος (Ἀττίτης)· καὶ ἐπειδὴ τὸ μάρμαρον τοῦτο ἦτο τὸσον χρήσιμον πρὸς κατασκευὴν οἰκοδομημάτων, ἐκαλεῖτο πρὸς διάκρισιν

των σκληρῶν λίθων οἵτινες ἐμεταχειρίζοντο μόνον διὰ τὰ Πελοποννησιακὰ οἰκοδομήματα καὶ διὰ τὰ συνήθη τείχη, λευκὸς λίθος.

Καλητέρας ποιότητος ἦτο καὶ τὸ πάλαι τὸ μάρμαρον τῆς νήσου Πάρου, καὶ τὰ ἐκ Παριανοῦ μαρμάρου ἀνάγλυφα ἐπροτιμήθησαν πάντων τῶν ἄλλων, ὄχι μόνον, ἐπεὶδὴ ὁ ἴδιος Φειδίας καὶ 120 χρόνους ὕστερον ὁ Πραξιτέλης, ἐγνώρισαν νὰ ἐμβάλλωσιν εἰς τὴν ψυχρὰν καὶ ἀνόργανον λίθον ζῶην καὶ ἔκφρασιν, ἀλλ' ἐπεὶδὴ ὁ λίθος οὗτος ἦτο πλέον εὐχρηστος καὶ εὐγλυπτος διὰ τὸν τεχνίτην.

Ἐκ τοῦ μαρμάρου τῆς νήσου Πάρου ἐκατασκευάσθησαν κατὰ τὸν Παιυσανίαν τὰ ἐξῆς ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα.

1.) Ἡ εἰκὼν τῆς Ἀφροδίτης Οὐρανίας καὶ Ἀθηναῖς παρὰ τοῦ Φειδία.

2.) Ἐξ ἐκείνου τοῦ τεμαχίου, τὸ ὁποῖον μετέφερον οἱ Πέρσαι, βέβαιαι ὄντες περὶ τῆς νίκης των, πρὸς ἀνέγερσιν τινὸς μνημείου εἰς τὸν Μαρμαρῶνα, ἐκατασκεύασεν ὁ Φειδίας, ἀφοῦ ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τὴν Νέμεσιν.

3.) Εἰς τὰ Μέγαρα εὐρέθη Σάτυρος κατασκευασθεὶς ἐκ Παριανοῦ μαρμάρου ὑπὸ τοῦ Πραξιτέλους.

4.) Τὰ περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς εἰς Ὀλυμπίαν διάφορα κοσμήματα, συνιστάμενα ἐκ διαφόρων ἀναγλύφων, ἐκατασκευάσθησαν ἐκ τοῦ λευκοτάτου μαρμάρου τῆς Πάρου.

5.) Τὸ πρότωπον, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες τινῶν ἐκ ξύλου εἰκόνων τῆς Δήμητρος Θυμώδους εἰς τὸν Λάδον ἐκατασκευάσθησαν ἐκ Παριανοῦ μαρμάρου.

Σημειώσεως ἄξιον εἶναι ἡ χρονικὴ τοῦ μαρμάρου τῆς Πάρου ἐξ ἧς ἀποδείκνυται ὅτι εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐμεταχειρίσθη πρὸς κατασκευὴν ἀναγλύπτων κ.λ.τ. Ἐπί τινος μεγάλου τμήματος μαρμάρου εὐρέθη ἡ ἱστορία τοῦ Κέρκροπος ἐγκεχαραγμένη ἀπὸ τὸ 1585 μέχρι 263. πρὸ Χριστοῦ. Περαιερώτατον ἦτο καὶ τὸ βῆμα τινὸς ἀρχαιοτάτου ναοῦ κατασκευασμένου ἐκ Παριανοῦ μαρμάρου, τὸ ὁποῖον εἶχε μῆκος ὀλόκληρον τὶ στάδιον.

Τέλος τῆς συντόμου περιγραφῆς τοῦ μαρμάρου τῆς Πάρου πρὸς

πει νά ἀναφέρω ὅτι ἐκεῖνο τὸ εἶδος τοῦ μαρμάρου τὸ ὁποῖον ἐμεταχειρίζετο ἰδίως πρὸς κατασκευὴν τῶν ἀγαλμάτων ἐκαλεῖτο ὁ αὐτὸς λίθος *λυχνεύς* ὀνομασία ἣτις ἐδόθη ὡς ἐκ τῆς διαφανείας τοῦ εἰς τὸ φῶς· μόνον τοῦτο εἶναι φυσικώτερον νά ἐξηγηθῇ οὕτως ὅτι ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἀπὸ τὸν λύχον, τὸν ὁποῖον ἐμεταχειρίσθησαν εἰς τὴν ἐκκοπὴν του ἕνεκα τοῦ σκότους τῶν μαρμαρορυχείων. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν ἐξοχῶν, αἵτινες ἔνθεν κάκειθεν φαίνονται εἰς τὰ μέχρι τῆς σήμερον ὑπάρχοντα μαρμαρορυχεῖα καὶ αἵτινες ἐχρησίμευσον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν λύχων τῶν ἔργατῶν.

Ε. Λυχνεύς.